

lende. De samlede investeringsplaner frem til 1985 nævner 10 mia kr. til dette formål, dvs. næsten det samme som 2 storebæltsbroer.

Når alle disse rensningsanlæg kommer i gang, vil alene driften kræve 3-4 gange det beløb, vi bruger i dag. Er der da ingen alternative, billigere og samtidig miljømæssigt mere tilfredsstillende løsninger?

Hvorledes gør man i udlandet? – Dér, hvor vand ikke er »et billigt dagligt forbrugsgode, som man bare hælder ud efter lettere brug.«

Der findes to alternative muligheder:

- 1) spildevandsudspreddning og
- 2) spildevandsinfiltration.

Den første metode anvendes, hvor man ønsker at udnytte spildevandets vandings- og gødningseffekt. Den anden anvendes, hvor man blot ønsker at komme af med spildevandet uden at forurene naturen.

1) Spildevandsudspreddning.

I adskillige lande, USA, Tyskland, Polen, Australien og Israel har man gennem et par årtier anvendt spildevandsudspreddning på landbrugsområder og skovarealer. Således ledes hele Melbournes spildevandsmængde ud til overrisling på græsarealer, der umiddelbart afgræsses af kvæg. Spildevandet bør af hygiejniske og æstetiske grunde renses mekanisk inden anvendelsen.

Metoden rummer både fordele og ulemper.

Fordele.

Først og fremmest får man en recirkulation af vand og mikronæringsstoffer i naturen. Det fortsatte fald af grundvandsspejlet bremses.

Man får en vandings- og gødningseffekt, som øger produktionen med op til 20 pct. specielt på de lette jorder.

Man sparer gødning og dermed valuta.

Muldlagets mængde øges.

Forurening af ferskvandsområderne undgås.

Driften er billig! Der skal ikke investeres i nye dyre rensningsanlæg.

Problemet med afskaffelse af slam fra rensningsanlæg undgås. Særlig vigtigt er det, at man undgår det meget besværlige kemiefald fra fosfatfældningen.

Kort sagt: vi sparer penge, vand og valuta.

Ulemper.

Selv om spildevandet er rensset mekanisk inden udspreddningen, vil det stadig indeholde sygdomsfremkaldende bakterier, virus og ormeæg.

Udspreddning bør derfor ikke foregå på arealer, hvor der dyrkes friske grøntsager. Arealerne bør ej heller befærdes af mennesker eller benyttes til kreaturgræsning de første par uger. Bakterier og virus hendør i løbet af denne periode. Ormeæggene overlever derimod i op til flere år. Man kan derfor enten rense spildevandet for ormeæg inden udspreddningen eller kræve, at kød fra kreaturer, der har afgræsset områderne, dybfryses. Herved hindres disse ormes overførsel til mennesker.

Egentlige sygdomstilfælde hos mennesker er ikke beskrevet. Der er ej heller påvist øget sygelighed blandt mindre dyr og fugle på disse områder.

Ved udspreddningen bør man undgå, at der dannes sig bestående små søer og pytter, som kan blive til udklækningssted for myg.

Man må i øvrigt gøre sig klart, at også under de nuværende former for spildevandsrensning findes der en risiko for smittespreddning.

Om risikoen øges ved de her beskrevne alternative rensningsformer, er hverken bevist eller afkræftet.

2) Spildevandsinfiltration.

Her ledes vandet til store bassiner, der i princippet fungerer som en sivebrønd i større form. – Vandet renses ved at sive fra bassinet ned gennem de underliggende jordlag. Herved renses det for virus, bakterier og ormeæg.

De her skitserede alternative metoder til rensning af spildevand er økologisk set særdeles acceptable, idet de nærmer sig det naturlige kredsløb, hvorved naturens balance bevares.

Metoderne er samtidig billige, ressourcebesparende og valutabesparende. Man bør også her i landet snarest indføre metoderne på forsøgsbasis. Indledningsvis kan man forsøge med byspildevand fra byer af en størrelsesorden på 10.000 indbyggere.